

ועדה מיוחדת לפי סעיף 44 לפקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976

י"ד אלול התשס"ח
14.9.2008

לכבוד
מנכ"ל משרד הבריאות

**הנדון: המלצה לפי סעיף 44 לפקודת הרופאים [נוסח חדש],
התשל"ז-1976, בעניין ד"ר אורי ריחני**

1. רקע -

- (א) ביום 9.9.2008, מנית אותנו להיות ועדה מיוחדת לפי הוראות סעיף 44 לפקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976 (להלן - הפקודה), להמליץ בפניך בענין רישונו (מס' 11595), של ד"ר אורי ריחני (להלן - הרופא), לעסוק ברפואה, נוכח כתב האישום בת.פ. 3693/08, אשר הוגש ביום 17.8.2008, לבית משפט השלום בחיפה (להלן - כתב האישום)
- (ב) הרופא מואשם, לפי כתב האישום, בשנים עשר מקרים של קבלת שוחד, לפי סעיפים 290,293 ו-294, לחוק העונשין, התשל"ז-1997.
- (ג) ביום 14.9.2008, הופיעו בפני הוועדה הרופא ובא כוחו, עוה"ד עופר דורון, וכן עוה"ד שרה שר-לב מהלשכה המשפטית שבמשרד הבריאות, להצגת עמדותיהם באשר להמלצת הוועדה כאמור.
- (ד) מכתב האישום עולה כדלקמן -

הרופא שימש בתפקיד מנהל מחלקת עיניים בבית החולים לוליל המערבי בנהריה, כעובד מדינה בבית חולים ממשלתי ובנוסף לכך קיבל מטופלים בביתו במסגרת עבודתו בבית החולים בנהריה, ביצע הרופא, בין השנים 2007-1997, ניתוחים רבים של השתלת קרנית וניתוחי ירוד (קטרקט) (להלן - ניתוח), בעיני מטופלים שונים.

כתב האישום מתייחס ל-12 מקרים שבהם, בסמוך למועד הניתוח, הרופא ביקש, ממטופלים, או מבני משפחותיהם, אשר פנו אליו, להעביר לידיו כספים תמורת ביצוע הניתוח על ידו באופן אישי, אף שמדובר בניתוח המתבצע בבית חולים ממשלתי ושעבורו החולה לא אמור לשלם מאומה לרופא בחלק מהמקרים, טען הרופא, בפני המטופלים, שעליהם לשלם לו כספים, על מנת שיקצר את זמן ההמתנה להשתלת קרנית ויבצעה באופן מיידי.

2. עמדת עוה"ד שרה שר-לב מהלשכה המשפטית של משרד הבריאות -

- (א) כתב האישום מתייחס למעשים חמורים, ב-12 מקרים שונים, שמשמעותם ניצול מצוקה של חולים ובני משפחותיהם, על מנת לקבל תגמול כספי, זאת כאשר מדובר במי שאינו זכאי ואף אינו רשאי לקבל תשלום בהיותו עובד מדינה, במסגרת עבודתו בבית חולים ממשלתי.

- (ב) לאור האמור לעיל, ראוי להגביל את עיסוקו של הרופא באופן שיאסר עליו לעבוד בתחום הרפואה הציבורית, לתקופה של שישה חדשים או עד לסיום ההליך הפלילי, המוקדם מביניהם.
- זאת מחד, על מנת להגן על הציבור ומאידך, על מנת שלא לפגוע ביכולתו של הרופא לעסוק בתחום התמחותו ולהתפרנס, בשלב זה, קודם שההליך הפלילי הסתיים.
- (ג) הוראות סעיף 44א נועדו לאפשר למנכ"ל משרד הבריאות לנקוט בצעדים הנדרשים על מנת להגן על הציבור, קודם להרשעה בהליך הפלילי, לא רק כאשר קיים חשש לקיומה של סכנה פיזית העשויה להגרם למטופלים פוטנציאליים, אלא אף במקרים כגון זה, כאשר מיוחסים לרופא מעשים הפוגעים בגישה חמורה באמון הציבור במקצוע הרפואה ולוא על מנת להעביר מסר לציבור בדבר תגובת האחראים לנושא הרפואה, בנסיבות אלה.
- כי לפיכך, בנסיבות עניין זה, אין מקום להסתפק בהתחייבות מטעמו של הרופא ומתחייבת החלטת ההתאם להוראות סעיף 44א לפקודה.

3. טענות ד"ר ריחני –

ב"כ של ד"ר ריחני טוען, בדלקמן:

- (א) הגבלת רשיונו של הרופא, בשלב זה, תהווה ענישה בטרם עת.
- (ב) הוראות סעיף 44א לפקודה לא נועדה לתכלית עונשית, אלא למניעת סכנה מהציבור וכי תכלית זו אינה קיימת במקרה זה, שהרי לא מדובר בטיפול רפואי לקוי, אף אם לפי תכלית זו אינה קיימת במקרה זה, שהרי לא מדובר בטיפול רפואי לקוי, אף אם לפי האמור בכתב האישום מדובר בעבירות חמורות. ב"כ הרופא הוסיף וטען שהמטופלים לא התלוננו על איכות הטיפול הרפואי שקיבלו ולהיפך, הרופא זכה אך לתשבחות על איכות עבודתו, השיגו המקצועיים והיחס האנושי שהעניק למטופליו, לרבות מצד מי שביחנו כשרי בריאות ואף מצדו של המנכ"ל הנוכחי של משרד הבריאות.
- (ג) לא מדובר בעניין זה בעושה, בכל המקרים, אליהם מתייחס כתב האישום, שולמו הכספים לד"ר ריחני מרצון.
- (ד) העבירות המיוחסות לרופא, מתייחסות למעשים המיוחסים לו במעמדו כעובד מדינה ומשכך ההליך המשמעתי הנכון הוא זה שלפי חוק שירות המדינה (משמעת), התשי"ג – 1963 וכי במסגרת הליך כאמור, החליטה נציבות שירות המדינה להשעות ד"ר ריחני מתפקידו בבית החולים בנהריה ואין מקום, בנוסף לכך, גם להגביל את עיסוקו ברפואה, מכח הוראות פקודת הרופאים. ב"כ של הרופא הוסיף כי הוא ומרשו יחיו מוכנים ולהתחייב, בהשלמה להחלטת ההשעיה שקיבלה נציבות שירות המדינה, כי הרופא לא יעבוד בתפקיד כלשהו במערכת הבריאות הציבורית, וכי ככל שיובקש לעסוק ברפואה, מעבר לעיסוק בפרקטיקה פרטית, יודיעו על כך למשרד הבריאות, על מנת שניתן יהיה לחדש הליך זה שלפי סעיף 44א לחוק.
- (ה) החלטת לפי הוראות סעיף 44א לפקודת הרופאים, תגרום לרופא לנזק חמור, גם אם תוצאתה בפועל תהא זהה להתחייבות שד"ר ריחני מוכן ליטול על עצמו. זאת הואיל והחלטת כאמור תזכה לפרסום נרחב בעיתונות, אשר יביא למגיעה נוספת בו ובמשפחתו, במעמדו המקצועי והחברתי ואף תוסיף ותפגע במצבו הכלכלי ויכולתו להתפרנס, ואף להמשיך לעסוק כרופא בפרקטיקה פרטית.

ד"ר ריחני עצמו, הוסיף על דברי בא כחו בדלקמן:

כי עולמו חרב עליו באחת. כי במקביל הוא חושעה מתפקידו בבית החולים בנהריה ועקב כך גם חדל לכהן כפרופסור בטכניון וכל עבודות המחקר שנעשו על ידו במכרת הטכניון הופסקו. עוד עלה מדברי הרופא שמשך שנתיים, הופיעו האישומים העומדים נגדו בתכיפות רבה בכותרות העיתונים, כי אם המלצת הוועדה תהא, כמבוקש על ידי עוה"ד שר-לב, והעניין ישוב ויפורסם בעיתונות, גם המעט שבו הוא מצליח כיום לעסוק ברפואה, כשני חולים מידי חודש, הנוהגים, למרות הפרסומים, לקבל את שירותיו באופן פרטי, ייפגע.

הרופא גם עמד על כך, כי הוא נדרש לעבור בתקופה הקרובה ניתוח, בשל מצבו הקרדיאללי.

4. המלצת הוועדה -

(א) בכתב האישום מואשם הרופא, כי עבר עבירות חמורות של קבלת שוחד, במסגרת תפקידו כמנהל מחלקה בבית חולים ממשלתי, בשנים עשרה מקרים שונים, כאמור בסעיף 1 לעיל.
כתב האישום כנגד הרופא הוגש כאמור רק לאחרונה וההליך הפלילי בבית המשפט, טרם החל למעשה.

לחומרתה של עבירת השוחד התייחס בית המשפט העליון, בין היתר, בע"פ 6916/06 ארמון אטיאס נ' מדינת ישראל, באמור: "מחן שוחד ונמיתו זכו להתייחסות ביקורתית מאוד נורפת של המחוקק, המאופיינת בין היתר בעונש המירבי שנקצב לעבירה זו, בפריסה הרחבה של החוק על עובדי הציבור במיגור רחב מאוד ובגמישות הרבה ובראייה המרחיבה מאוד ביחס למעשים אשר נראים כמעמי שוחד". ועוד נאמר שם: "הערך המונח של עבירה השוחד הוא, בין היתר, הגנה על המנהל הציבורי מפני שהיחוס, הבטחת פעילותו החקיקה וחיווק אמון הציבור בחקיקות פעולותיו".

כך הוא לעניין עבירת שוחד בכלל ובפרט, שעה שברופא מדובר ובתשלום בעד טיפול רפואי, מה גם שלא מדובר במקרה בודד, כי אם בשנים עשר מקרים שארעו על בני תקופה של כעשר שנים.

(ב) סעיף 44א. (א) לפקודת קובע לאמור:

"היה למנהל יסוד סביד לחשוד שרופא גרם ברעלנות חמורה למותו של מי שהיה בטיפולו או לפגיעה חמורה בו, או הונע נגד רופא מורשה כתב אישום על עבירה שיש עמה, כנסיבות הענין, משום קלון, רשאי הוא, על פי המלצת וטדה מיוחדת שיוכנו לענין זה, להתלות את רשיונו של הרופא או להגביל את תחומי עיסוקו לתקופה שלא תעלה נול ששה חדשים...".

בסעיף 44א. לפקודה היקנה המחוקק למנכ"ל משרד הבריאות, סמכות להתלות את רשיונו של רופא או להגביל את תחומי עיסוקו, קודם שהורשע בעבירה סמכות זו חלה לא רק מקום שבשל טיבו של מעשה שעשה רופא במהלך טיפול, נדרש להגן על ציבור המטופלים מפני נזק גופני, אלא גם מקום שבו מדובר במי שהוגש נגדו כתב אישום בעבירה שיש עמה קלון.

עבירת השוחד הוכרה כעבירה שמעצם טיבה יש עמה קלון ואף ב"כ הרופא, לא חלק על כך שלפי הוראת סעיף 44א, מוסמך מנכ"ל משרד הבריאות להגביל את עיסוקו של הרופא, לאור מהות העבירות המיוחסות לו בכתב האישום.

(ג) יובהר כי הדין המשמעתי בכלל לא נועד להעניש רופא, שעבר עבירת משמעת וודאי שכך הוא בעניינה של הסמכות הקבועה בסעיף 44א. לפקודה, שעניינה מעין סעד זמני, קודם שההליך הפלילי והמשמעתי הסתיימו וקודם שרופא נמצא אשם בעבירה פלילית או בעבירת משמעת.

על תכלית הדין המשמעתי (זה שבסיסו של ההליך המשמעתי), עמד בית המשפט העליון, בין היתר, בעש"ס 3666/06 אחמד חסן אסדי נ' נציבות שירות המדינה ואח', בדברי השופטת אילה פרוקציה: "מטרת דין המשמעת אינה מכוונת להענשת העובד; היא נועדה להגן על המידות הציבורי מבחינת רמת היפקודו ומחייבם השמירה על דמותו ותדמיתו בעיני הציבור. תכלית אלה מושגות באמצעים שונים, וביניהם - הרחקה עובדים שהיפקודם פוגע בשירות הציבורי; הרחקה נסגר עובדי השירות הציבורי מפני התנהגות חמורה מהנורמות הראויות; והעברת מסר כללי לציבור הרחב בדבר הקפדתה של מערכת אכיפת החוק ודיני המשמעת על יוערתו של השירות הציבורי ורמת היפקודו. תכלית אלה מכוונות את אמצעי השמעת הנגזרים בדין המשמעת".

כאמור הסמכות הקבועה בסעיף 44א, לא נועדה אך למקרים שבהם עולה חשש לסיכון פיזי של מטופלים פוטנציאליים, בעקבות תפקודו הלקוי של אותו רופא, כי אם גם במקרים שבהם, נדרש להגביל או להתלות את הרשיון לעסוק ברפואה, משהוגש כתב אישום על עבירה שיש עמה קלון.

הכלים שניתנו בידיו של מנכ"ל משרד הבריאות לפי סעיף 44א. לפקודה, נועד למנוע נזק, באותם מקרים בהם נדרש לעשות כן, בתקופת הביניים שעד להכרעת

הדין בהליך הפלילי וסיום ברורה של הקובלנה בהליך המשמעתי.

במקרה זה מיוחסים לרופא שנים עשר מעשים חמורים, שמעשו על פני תקופה של כעשר שנים. מכתב האישום עולה דפוס ההתנהגות, חמור כשלעצמו וביתר שאת, הואיל ומדובר במעשים המיוחסים לרופא, שגם נשא בתפקיד בכיר של מנהל מחלקה בבית חולים ממשלתי. קבלת שוחד בקשר עם טיפול רפואי, אינה יכולה לדור בכפיפה אחת עם חובותיו הבסיסיות של רופא ככזה, וודאי שכך שעה שמדובר במנהל מחלקה בבית חולים האחראי גם לעבודתם של רופאים חכופים לו.

העבירה המיוחסת לרופא, פוגעת באמון הציבור, לא רק בשירות הציבורי, אלא בכלל המערכת הרפואית, ולאו דוקא בזו הציבורית וביכולתה למלא את תפקידה המבוסס על אמון המטופלים במי שהופקדו על בריאותם.

הרופא אמנם הושעת על ידי נציב שירות המדינה, מעבודתו בבית החולים בנהריה, מכח סמכותו שבסעיף 47(א) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג – 1963, לתקופה קצובה שהארכה מעת לעת. סעיף 47(א) האמור מסמך את נציב שירות המדינה, בהתקיים נסיבות כאמור בו, להשעות עובד מדינה "ממשרתו בשירות המדינה".

בשונה מכך, סמכותו של מנכ"ל משרד הבריאות, לפי סעיף 44א לפקודה, עניינה בחתילה או בהגבלת הרשיון לעסוק ברפואה.

אף שבשני המקרים בדין משמעתי עסקינן, מדובר בסמכות שונה הנובעת מהשוני שבין עובד מדינה ככזה, לבין רופא שהוא עובד מדינה ואין הפעלת הסמכות לפי הדין המשמעתי האחד מכטלת בהכרח את הסמכות לפעול לפי הדין המשמעתי האחר.

(ד) כנגד חומרת המעשים המיוחסים לרופא, עומדת העובדה שאנו מצויים בשלב שבו ההליך הפלילי מצוי רק בתחילתו וטרם שהוגשה קובלנה משמעטית כנגדו. עוד נדרש לתת את הדעת לכך, שאף הגבלת תחומי עיסוקו של הרופא, גם אם לתקופת מוגבלת, יש בה כדי לפגוע ברופא ובזכויות היסוד שלו. הרופא ובא כוחו עמדו על כך שהגבלת עיסוקו, מכח החלטה שבמסגרת הוראת סעיף 44א לפקודה, תשוב ותפגע במעמדו של הרופא ובני משפחתו, ביכולתו להמשיך ולעסוק במקצועו גם שלא כעובד ציבור ואף במעט הפרנסה שהוא זוכה לה עתה. זאת לאחר שאלו נפגעו, פעם ויותר, בעקבות פרסומים שנעשו עוד קודם לכן. עוד יש לזכור שמדובר במי שזכה להכרה על עבודתו והישגיו כרופא ובחוקר בתחום הרפואה.

(ה) לאחר ששקלנו את מכלול האמור לעיל, אנו סבורים כי לאור חומרת המעשים המיוחסים לרופא ככתב האישום, ריבוי המקרים ואורך התקופה שבה מדובר, ראוי להעדיף את אנטרס הציבור וההגנה עליו. לדעתנו, בנסיבות אלה, אין להסתפק בנכוות הרופא להגביל עצמו מרצונו מלעסוק ברפואה במערכת הציבורית וכי המונעות מהפעלת הסמכות שבסעיף 44א לפקודה, תפגע פגיעה נוספת באמון הציבור בציבור הרופאים ובמערכת הרפואה. לדעתנו, הגבלת רשיונו של הרופא לעסוק ברפואה, כמבוקש על ידי עוה"ד שר-לב, כך שיתאפשר לרופא להמשיך לעסוק במקצועו ב"פרקטיקה פרטית", היא הראויה בנסיבות העניין.

לפיכך אנו ממליצים בפניך, כי רשיונו של הרופא לעסוק ברפואה, יוגבל, באופן שיאסר עליו לעבוד במערכת הבריאות הציבורית. זאת לתקופה של שישה חדשים, או עד לסיום ההליך ב בת פ 3693/08, לפי המוקדם מביניהם.

ד"ר יעקב אסף
נציג הסתדרות הרופאים
בישראל

פרופ. פיטר ורדי
יו"ר הוועדה

עו"ד רות הורן
נציגת הוועדה
למשלה